

Författare:
Thomas K Bader, Anette Andersson,
Eva Haraldsson och Ulrica Hörberg

ISBN 978-91-89821-21-7

Boendeattraktivitet i trähus

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Bakgrund	3
Flerbostadshus i trä och dess betydelse för välbefinnande i bostadsmiljön Fel! Bokmärket är inte definierat.	
Viktigaste resultat	4
Fortsättning	6

Sammanfattning

I arbetet undersöktes de boendes helhetsupplevelse av sitt boende. Detta gjordes både utifrån de mjuka och de hårda värdena i bostäderna. De boenden som undersöktes utgjordes av flerfamiljshus byggda i massivträ i området Vällebroar i Växjö.

I arbetet kunde välbefinnandet relateras både till det faktiska fysiska i boendet, byggnaden och till hur helheten upplevdes. De boende beskriver att det finns en känslomässig interaktion med hemmet. Utifrån analysen av intervjuerna framkommer att bostadens läge och dess utsikt värderas högre än lägenhetens utformning och att byggnadens och träets betydelse blir underordnat. Boendets kvalitet relateras även till platsen och läget för bostaden.

Det finns få studier som har studerat människors erfarenheter av att bo i trähus och om hur boende i trähus kan bidra till välmående och välbefinnande. Därav kan bostäder som är utformade i trä, kopplat till hur materialet trä bidrar till människans välmående, ses som ett relativt nytt område. Studien har varit inriktad på bostadsmiljöns utformning, vad som bidrar till välbefinnandet och vilka element som har betydelse i boendet.

Studien har haft fokus på hur materialet trä i boendemiljön kan bidra till människors välmående i sitt boende. Syfte med studien var att beskriva hur boende i flerfamiljshus i trä upplevs och vilken betydelse materialet trä har för människors välbefinnande i boendemiljön.

Frågeställningarna som har varit grund för studien är:

- Hur påverkar boende i massivträhus människors välbefinnande?
- Vad i boendets interiörer och exteriörer har betydelse för välbefinnande?

Intervjuerna har genomförts med öppna frågor och flertalet följdfrågor har ställts i relation till studiens syfte. Tio personer har intervjuats om hur de upplever att bo i flerbostadshus byggt i massivträ och dess betydelse för välbefinnande i boendemiljön. Analysen har genomförts med en tematisk analys med fokus på innebörder av trämateriallets betydelse för välbefinnande i boendet.

Resultatet beskrivs med följande fyra teman: Läget och platsens betydelse, Boendeatmosfärens mjukhet och tystnad, Interiör och exteriör med trä och Klimatet och hållbarhetsfaktorer.

Arbetet har genomförts utifrån ett tvärvetenskapligt perspektiv. I arbetet har samverkan mellan byggteknik och vårdvetenskap varit centralt.

Projektet har även resulterat i en kandidatuppsats (Flerbostadshus i trä och dess betydelse för välmåendet i bostadsmiljön VT2022)

Bakgrund

Det moderna träbyggandet har sedan möjligheten öppnades 1994, ökat i intresse och tagit en allt större marknadsandel. Kunskapen om och användandet av ständiga förbättringar i produktionsmetoder, utvecklingsprocesser för nya produkter och delsystem och utvecklandet av långsiktiga relationer med viktiga intressenter i byggvärdekedjan, har skapat goda erbjudanden från träbyggindustrin. Utvecklingen av träbyggandet har i hög grad drivits av teknisk förändring och anpassning till de regler och normer som finns avseende det högre byggandet (Nord, 2008). Förhållandevis lite av utvecklingen har skett utifrån ett boendeperspektiv.

Det övergripande syftet med arbetet är att undersöka och öka kunskapen gällande trämateriallets tekniska och arkitektoniska egenskaper och dess betydelse för boendemiljö i flerbostadshus.

Frågeställningarna som har varit grund för studien är:

- Hur påverkar boendet i massivträhus människors välbefinnande?
- Vad i boendets interiörer och exteriörer har betydelse för välbefinnande?

Preciserade frågeställningar som undersökts:

- Vilka faktorer har påverkan på de boendes upplevelser och uppfattningar om vad som är attraktivt i boendet?
- Vilken inverkan har boendemiljön på de boendes välmående?
- Vilka aspekter i boendet, interiört och exteriört, bidrar till välbefinnande hos de boende?

- Vilka estetiska (t.ex. utformning, materialval, planlösning) och tekniska delar i träbyggandet (byggsystem, bärande material, ljudklasser av bjälklag och väggar, utformning av anslutningar mellan konstruktionselement) relateras till positiva aspekter?

Studien genomfördes genom utskick av drygt 500 enkäter, det kom åter ca 90 besvarade enkäter (enkätfrågor se bilaga 1). I samband med utskicket av enkäterna ställdes även frågan om möjligheten att genomföra en intervju. 28 hushåll svarade ja till att bli intervjuade. Responsen vid bokning av intervju blev därefter lägre och knappt hälften kunde bokas in för intervju. Det genomfördes totalt 11 intervjuer (intervjufrågor bilaga 2) med boende i flerbostadshusen som uppförts med träkonstruktion. Ett antal av intervjuerna genomfördes hemma hos respondenterna. Vid intervjun ställdes ett antal frågor och respondenterna hade även inför intervjun tillfrågats att fotografera en plats i eller miljö knuten till bostaden som de upplevde skapade välbefinnande för dem. Under intervjun berättade de om platsen utifrån fotografiet genom att sätta ord på vad välbefinnande var för dem.

Utifrån enkäterna och intervjuerna har de boende beskrivit sina bostäder och sin boendemiljö. Vad det är som får dem att trivas och känna välmående i bostaden, och sätta ord på sin upplevelse av sitt hem. Utifrån enkätsvaren framkommer det att många trivs väldigt bra och återkommande svar är att läget har betydelse, och att platsen och dess omgivning bidrar till hur intrycket av boendet upplevs.

Viktigaste resultat

Syfte med den kvalitativa delen baserad på intervjuerna var att beskriva hur de boende i flerfamiljshus i trä upplever träets betydelse för välmående i boendet. Resultatet utmynnade i fyra teman; Lägets betydelse, Boendeatmosfärens mjukhet och tystnad, Interiör och exteriör med trä och Klimatet och hållbarhetsfaktorer.

Välbefinnande beskrivs både i relation till det faktiska fysiska i boendet, byggnaden och till det hur det upplevs och de boende beskriver en känslomässig interaktion med hemmet. I resultatet framkommer vikten av bostadens läge och utsikt, vilket värderas mer än lägenhetens utformning där byggnaden och träet blir underordnat. Boendet kvalitét bedöms och relateras till platsen och bostadens läge. Nedan sammanfattas resultatet.

Temat Läget och platsens betydelse

Resultatet visar att bostadens läge och platsen där boendet är placerat har stor betydelse för att känna välbefinnande i sitt boende och det har varit överordnat betydelsen av att det är ett hus byggt i massivträ. En person beskriver att "... vi har hela tiden varit intresserade av det här boendet för det är ett jättefint läge. Inte att det var trähus// det som var avgörande det var läget som sådant och det som

är kvalitet för mig är ju att det är ju läget utsikten ljuset...". En annan person beskriver betydelsen av att bo högt upp "...vi bor högst upp och då ser man så ja utsikt kanske och det är ju åt alla håll".

Temat Boendeatmosfärens mjukhet och tystnad

Resultatet visar boende i trähus bidrar till en god boendeatmosfär och det handlar om en känsla av mjukhet tillsammans med en upplevelse av att trä bidrar till tystnad. En person beskriver det som att "...det känns bättre och jag upplever det som en bättre boendemiljö med trä. Det är väl kopplat till att det är lite tystare och det känns lite fräschare på något sätt". En annan person betonar att trä ger en varmhetskänsla och att det bidrar till välbefinnande även på balkongen i jämförelse med annat material. "Ja det är ju betydligt varmare med massivträ...//...det blir ju en annan känsla men ändå att gå ut med strumpor på trä, den känslan är ju trevligare och skönare än att gå ut på betong eller sten. Det är ju det, det upplevs varmare". Mjukheten i trämaterialen visar sig ha betydelse för hur boendemiljön upplevs, även denna person jämför med betong.

Temat Interiör och exteriör med trä

Resultatet visar att både interiör och exteriör med trä har betydelse för människors välbefinnande när de bor i ett trähus. Det kan handla om detaljer som är synliga men också om känslan av att det är materialet trä. En boende beskriver det estetiska intrycket av exponerat trä "...jag har ju tre balkonger så att det är ju där ute egentligen jag blir exponerad för det// Det är ju väldigt snyggt tycker jag". En annan person beskriver även känslan som trä bidrar med och jämför med andra hus som är byggda i betong. "Det är just de här fönsternischerna. Jag tycker om djupet. Sen är det nått speciellt med byggtekniken. Jag vet att det är någon bärande vägg och det blir ju lite maffigare än de här korthusväggarna då... ihålliga gipsväggar."

Temat Klimatet och hållbarhetsfaktorer

Resultatet visar även på att de boende värdesätter hållbarhetsfaktorer och att träbyggnader är bättre ur klimatsynpunkt och flera beskriver sina boende som klimatsmarta. "...vi sparar ju koldioxid... de andra (boende i andra typer av hus) släpper ju ut istället... det är ju ett klimatsmart boende." På frågan om vad det betyder att bo i trähus lyfts klimataspekter fram. "...det är ju att är det där klimatsmarta, att det är ur våran råvara... alltså tycker jag kanske speciellt Småland och det moderna... de här limträbalkarna är ju det är ju framtidens sätt". De boende lyfter också fram en stolthet över de val som de gjort, inte bara att det är ett hus byggt i massivträ utan också att det är bra ur ett hållbarhetsperspektiv. "Hållbarheten och att utnyttja byggmaterial i trä är en fördel. Jag känner mig ännu mer stolt nu för det valet vi gjorde..."

Välbefinnande beskrivs både i relation till det faktiska fysiska i boendet, byggnaden och till det hur det upplevs och de boende beskriver en känslomässig interaktion med hemmet. I resultatet framkommer vikten av bostadens läge och utsikt, vilken övertrumfar lägenhetens utformning där byggnaden och träet blir underordnat. Boendet kvalitét bedöms och relateras till platsen och bostadens läge.

Fortsättning

Det finns idag få studier som har studerat människors erfarenheter av att bo i flerbostadshus i trä och om och hur boende i trähus kan bidra till välmående och välbefinnande. Därav kan bostäder utformade i trä och hur materialet trä bidrar till människans välmående ses som ett relativt nytt forskningsområde. Denna studie har varit inriktat på bostadsmiljöns utformning, vad som bidrar till välbefinnandet och vilka element som har betydelse i boendet. Studien har haft fokus på hur materialet trä boendemiljön och hur det kan bidra till människors välmående i sitt boende. Syfte med studien var att beskriva hur boende i flerfamiljshus i trä erfars och vilken betydelse materialet trä för välbefinnande i boendet.

Samverkan över ämnesområden skapar synergieffekter och i det här fallet finns en stark koppling till Kunskapsmiljö Linné Grön Hållbar Utveckling vid Linnéuniversitetet. Även innovation inom ämnesfälten. Exempelvis kan vidare forskning fokusera på fler aspekter och infallsvinklar om hur hus byggda i trä kan leda till bostäder som får positiv inverkan på hälsa och välmående. Studiens ämnesområde faller även väl in med det arbete som genomförs inom ramen för CBAs uppdrag och samverkansmöjligheter finns.

Den genomförda forskningen planeras att publiceras i vetenskaplig tidskrift. Även presentationer vid konferenser och föreläsningar för studenter i programundervisning och ex-jobb planeras.

SMART HOUSING SMÅLAND

– INNOVATIONSARENA FÖR LIVSMILJÖER I GLAS OCH TRÄ

Genomförandeorganisationerna RISE, Linnéuniversitet, Jönköping University och Träcentrum i Nässjö i Smålandsregionen. I samverkan ingår förutom finansierarna representanter från näringslivet genom OBOS, Tenbom, CBBT- Centrum för byggande och boende med trä, TMF – Trä och möbelföretagen, Sveriges Träbyggnadskansli, Glasbranschföreningen, Glasforskningsföreningen Glafo och dessutom de tre lärens Länsstyrelser. Utöver detta sker samverkan med andra universitet, innovationsplattformar och samverkanskluster både nationellt och internationellt.

Finansieras av:

VINNOVA

Koordineras av:

RI
SE

SMART HOUSING SMÅLAND

Vejdes plats 3
352 52 VÄXJÖ
TEL 010-516 50 00
E-MAIL INFO@SMARTHOUSING.NU
SMARTHOUSING.NU